

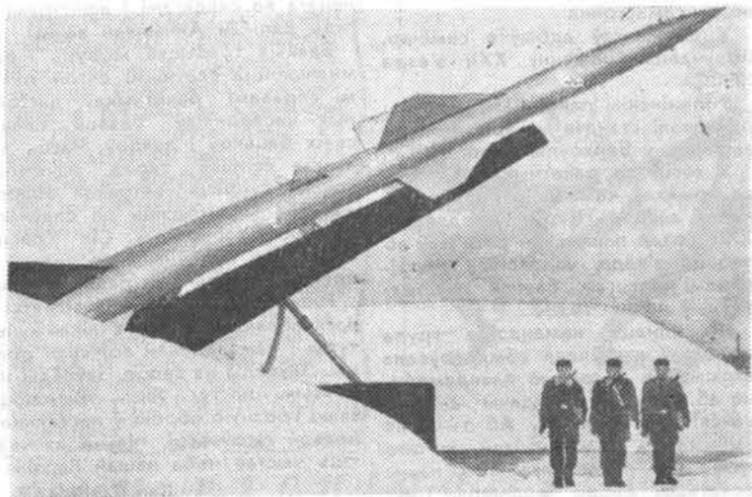
ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЕЙ З СУАЙЧЫННІКАМІ

№ 14 (598)

Люты 1962 г.

Год выдання 8-ы

РАКЕТЫ СЦЕРАГУЦЬ НЕБА

Ракета на пускавой пляцоўцы.

яго салдаты і афіцэры яшчэ раз пацвердзілі свае права называцца перадавым, выдатным падраздзяленнем. Яны паказалі выдатныя вынікі.

У камандзіра падраздзялення ў час трывогі многа баявой работы. Ён павінен ўсё бачыць, усім кіраваць. Камандзір аддае распараджэнні, прымае дзяненні, падае неабходныя каманды. Антонаў дзейнічаў упэўнена, без мітусні і спешкі. Ён у час прыходзіў на дапамогу падначаленым, дапамагаў ім выпраўляць дапушчаныя памылкі і пралікі. Нягледзячы на сваю занятасць, ён знайшоў час і пацікавіўся, ці якраз нам вальнікі.

Валёнкі былі нашым выратаваннем. Асабліва яны выручалі майго калегу фотакарэспандэнта. Ён, імкнучыся сфатаграфавць дзеянне разлікаў з найбольш выйгрышнага «пункту», літаральна патанаў у снезе.

Па ходзе вучэння ракетчыкам падраздзялення трэба было вырашыць некалькі агнявых задач. Мы пайшлі з палкоўнікам у бліндаж кіравання. Тут у паўзмрок святліліся экраны індикатараў. Афіцэр навадзнення Міхайлаў засек цэль, якая ўвайшла ў зону падраздзялення, і рыхтаваў дзеянне для стральбы. Яму памагала некалькі аператараў — сержантаў і салдат. У большасці з іх на гімнасцёрках пабліскавалі значкі класных спецыялістаў.

Камандзір падраздзялення Антонаў сядзеў, нагнуўшыся, за індикатарам кругавога агляду. На яго зялёным свецячымся экране адлюстравалася паветраная абстаноўка ў зоне. Па экране бегала залацістая разметка, успыхвалі пучкі іскрынак — «пачкі», адзнакі цэлі.

— Самалёт у зоне агню, — дакладна афіцэр наводкі.

[Заканчэнне на 2-й стар.]

Сярод народных кандыдатаў — дзесяці прадстаўнікоў нашых доблесных узброеных сіл. На здымку: кандыдат у дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР, камандуючы войскамі Беларускай вайскавай акругі, беларус з Магілёўшчыны, генерал арміі Валянцін Антонавіч Пяньноўскі.

ВУЗЕНЬКАЯ, ледзь прыкметная сцяжынка пятыя сярэд векавых соснаў і елак. Дрэвы стаяць у серабрыста-снежным убранні. Цішыня. Толькі рыпіць пад нагамі снег, ды дзесяць у глыбіні лесу стукіць нястомны дзяцел.

Над лесам, пералескамі, над вяскамі, заваянымі снегам палямі сінім покрывам раскінулася чыстае, марознае неба.

— Блакітны акіян, — гаворыць, паказваючы на шкляную роўнядзь неба, палкоўнік, які ідзе спераду. — Бязмежная шырыня нябесная! Ні канца, ні краю, ні межаў, ні арыентаўра. А мы, ракетчыкі, абавязаны ахоўваць наша савецкае неба, трымаць яго на замку ад няпрошаных гасцей. Іншы раз глядзіш уввышыню і думаеш: у яе прасторах не толькі адзінаквы самалёт, а цэлая армада схавацца можа. Але нашы воіны гатовы кожную хвіліну даць адпор ворагу, пусціць па цэлі меткую ракету. Гэта вы зараз самі ўбачыце.

Сцяжынка вывела на вялікую паляну, і перад намі, нібы з-пад зямлі, вырас вартавы з аўтаматам на грудзях.

Наша зусім цывільнае адзенне выклікае ў яго адкрытае недаўменне.

— Гэта карэспандэнты, журналісты. Прыехалі напісаць аб тым.

Ці абавязкова вайна? Ці павінна зноў выбухнуць гэта жахлівае, нікому не патрэбнае кровапраціццё? Не! І яшчэ раз — не! Імпэрыялісты не хочуць раззбройвацца, ім гэта нявыгадна, таму што яны нажываюцца на вытворчасці зброі.

Надзеі і спадзяванні простых людзей усіх кантынентаў звернуты зараз да Савецкага Саюза. Толькі Савецкі Саюз на чале з Камуністычнай партыяй і палітычным, нястомным змагаюцца за мір Мікітам Сяргеевічам Хрушчовым цвёрда і пільна стаяць на варце міру, ён перапоўнены гарачым імкненнем назаўсёды пакончыць з пагрозай новай вайны.

І гэтага хочуць усе народы, якія на розных мовах, але патрабавальна і гучна заяўляюць: «Не — вайне! Свету — мір!»

К. ЕРАМЕЕВА

Бразілія.

Штогод 23 лютага працоўныя Савецкага Саюза ўрачыста адзначаюць гадавіну Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога флоту. У гэтыя дні адбываюцца сустрэчы воінаў з рабочымі, калгаснікамі, моладдзю. Ветэраны вайны, баявыя камандзіры, партызаны дзяліцца ўспамінамі аб гераічных паходах і баях за Радзіму ў гады грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў. Дэманструюць сваю адданасць міру і Радзіме.

Савецкія Узброеныя Сілы заўсёды стаялі і стаяць на варце інтарэсаў працоўных. Савецкая Армія ніколі не агаляла свой меч у мэтах захопу чужых тэрыторый і заняволення іншых народаў. Выхаваная ў духу пралетарскага інтэрнацыяналізму, у духу любові і пашаны да свайго і іншых народаў, Савецкая Армія заўсёды ўступала ў бой за справядлівую справу і таму ў канчатковым выніку заўсёды перамагала.

Савецкая Армія нарадзілася і загартоўвалася ў барацьбе з захопнікамі. Дзень яе нараджэння — 23 лютага 1918 года быў днём, калі гераічныя атрады маладой Чырвонай Арміі ўшчэнт разбілі кайзераўскія войскі пад Псковам. Потым Чырвоная Армія граміла інтэрвентаў на Украіне і на поўначы, на поўдні і на Далёкім ўсходзе. Тады, у гады грамадзянскай вайны, Чырвоныя арганізаваў паход арміі 14 дзяржаў супраць маладой Савецкай краіны. Вядома, чым кончыўся гэты паход. Чырвоная Армія выгнала прэч са свайго краіны амерыканскіх, англійскіх, японскіх, французскіх, нямецкіх, белапольскіх і іншых інтэрвентаў, абараніла маладую Савецкую ўладу.

Аднак Імпэрыялісты не зрабілі сабе вываду з мінулага. У 1941 годзе яны кінулі на Савецкую краіну арміі ашалелага Гітлера і яго сатэлітаў. Паціраючы рукі, Трумэн, напрыклад, ужо марыў, што Савецкая краіна аслабне, а Імпэрыялізм выйдзе магутным з гэтай вайны.

А скончылася як? Савецкая Армія разграміла гітлераўскія полчышчы. З-пад ярма гітлераўцаў былі вызвалены Польшча, Чэхаславакія, Балгарыя, Румынія і Венгрыя. Цяпер у гэтых краінах да ўлады прыйшлі рабочыя і сяляне.

Крывёю лепшых сыноў Савецкага Саюза і Кітая замацавана дружба паміж нашым і кітайскім народамі ў супольнай барацьбе з японскімі мілітарыстамі.

Усё гэта псуе кроў капіталістам. Бескарыслівая дапамога Савецкага Саюза братнім народам выбівае карты з рук падпальшчыкаў новай вайны. Цяпер яны ліхаманкава ўмацоўваюць і пашыраюць ваенныя блокі, пагражаюць нам атамнымі і вадароднымі бомбамі. Але Савецкі Саюз не баіцца пагроз. Мы гатовы даць адпор любому агрэсару, які рашыцца напасці на нас. Аб узроставай магутнасці нашай краіны і ўсяго сацыялістычнага лагера сведчаць адказы Маршала Савецкага Саюза Р. Я. Маліноўскага карэспандэнту «Правды». Маліноўскі падкрэслівае, што сацыялістычны лагер зараз мацней за капіталістычны, што Савецкі Саюз у стане змесці з твару зямлі адным ракетна-ядзерным ударам любы аб'ект, усе прамысловыя і адміністрацыйна-палітычныя цэнтры ЗША і знішчыць цэлыя краіны, якія прадаставілі свае тэрыторыі пад амерыканскія ваенныя базы, размешчаныя вакол Савецкага Саюза і сацыялістычных краін.

Савецкім людзям вайна не патрэбна. Наша палітыка вызначаецца рашэннямі XXII з'езда КПСС, новай Праграмай партыі. Мы строга кіруемся гэтымі дакументамі. Савецкі Саюз праводзіць і надалей будзе праводзіць палітыку міру і мірнага суіснавання, дабіваючыся ажыццяўлення ўсеагульнага і поўнага раззбраення, ліквідацыі рэшткаў другой сусветнай вайны і ўмацавання бяспекі народаў. Аднак у дакладзе на XXII з'ездзе КПСС М. С. Хрушчова заявіў:

«У абставінах абстаноўкі міжнароднага становішча мы вымушаны былі прыняць неабходныя меры, каб абяшчодзіць нашу краіну ад замаху агрэсараў і выратаваць чалавецтва ад небяспекі новай сусветнай вайны. Савецкі ўрад вымушаны быў прыпыніць скарачэнне ўзброеных сіл, запланаванае на 1961 год, павялічыць расходы на абарону, адтэрмінаваць звальненне ў запас салдат і матросаў, аднавіць выпрабаванне новых, больш магутных відаў зброі. Гэтыя меры мы вымушаны былі правесці, яны былі аднадушна падтрыманы нашым народам, правільна на аразуметы народам іншых краін, якія ведаюць, што Савецкі Саюз ніколі не стане першым на шлях раззавання вайны. Савецкія людзі добра ведаюць звычкі агрэсараў. Мы не забылі гадоў Вялікай Айчыннай вайны, вераломнага, подлага нападу гітлераўскай Германіі на Савецкі Саюз. Перад тварам ваеннай пагрозы, створанай Імпэрыялістамі, няма і не можа быць месца благадушнасці і бесклапотнасці».

Прынятыя Савецкім урадам меры па далейшаму ўмацаванню магутнасці нашых узброеных сіл даюць добрыя вынікі. Цяпер кожнаму сумленнаму чалавеку на зямлі зразумела, што калі вайну ўдалося прадукціць, калі народы карыстаюцца дабраўраць мірнага жыцця, то ў гэтым велізарная заслуга савецкага народа, нашай партыі, братніх партый краін сацыялізма, усіх камуністычных і рабочых партый, міжнароднага рабочага класа, міралюбных сіл усіх краін.

Савецкі Саюз выступае перад усім чалавецтвам як сцяганосцаў міру і мірнага суіснавання. Сяг Вялікага Кастрычніка па назве ўсяму чалавецтву шлях пазбаўлення ад прыгнечання і эксплуатацыі, шлях да новага шчаслівага жыцця.

Камунізм устаўляе на зямлі Мір, Працу, Свабоду, Роўнасць, Брацтва і Шчасце ўсіх народаў. Для таго, каб выканаць Праграму партыі, нам, савецкім людзям, перш за ўсё патрэбны мір. Мір, каб спакойна працаваць, мір, каб гадаваць сваіх дзяцей, мір, каб будаваць камунізм. На варце гэтай светлай мэты стаяць узброеныя сілы Савецкай краіны.

Дарагая рэдакцыя! Толькі што прачытала апошнія нумары газет «Правда» і «Известия». І мне хацелася напісаць вам наступнае пісьмо.

Вось што захаваўла мяне гэта зрабіць. Бярэш у рукі савецкую газету — і адразу пагружаешся ў бурнае жыццё, поўнае высокіх ідэалаў, творчай працы, плённай барацьбы за дасягненне светлай мэты — камунізма. На старонках газет — здымкі лепшых працаўнікоў, якія сваёй сумленнай, радаснай працай улашчваюць Радзіму, узвыліваюць яе.

У капіталістычных краінах народ не ведае гэтага працоўнага энтузіязму. Бо ён працуе

НЕ ДАПУСЦІМ ВАЙНЫ!

не на сябе, а на паноў. Энергія людзей траціцца на пастаянныя стачкі і дэманстрацыі, каб дабіцца хоць бы мінімальнага павелічэння заробтнай платы і палепшання ўмоў жыцця. Капіталістычная дзяржава не клапаціцца аб простым чалавеку. Яна зацікаўлена толькі ў тым, каб манапалісты шляхам жорсткай эксплуатацыі рабочых пабольш атрымлівалі прыбыткаў.

Год ад году расце магутнасць Савецкага Саюза. І што галоўнае: усе сілы сацыялістычнай дзяржавы накіраваны на мірныя мэты.

РАКЕТЫ СЦЕРАГУЦЬ НЕБА

[Пачатак на 1-й стар.]

— Агоны! — камандуе афіцэр. Мы міжволі ўздрыгануліся ад гэтай каманды, унутрана чакаючы грукату залпуску. Аднак працягвалася стаяць цішыня. Выбуху не было. Разумныя лічальныя прыстасаванні, якія аўтаматычна імгненна падрыхтавалі дадзеныя для стральбы, вызначылі курс, вышыню, хуткасць і адлегласць ад цэлі, перадалі дадзеныя на вучэбную ракету.

Вучэнне працягвалася да змяркання. Усе разлікі ўзвучаныя выконвалі пастаўленыя ім задачы, выдатна кіравалі грознай і складанай тэхнікай. Асабліва вызначыўся разлік сержанта Паўлава. Яшчэ нядаўна ён быў радавым. З дапамогай афіцэраў Паўлаў вывучыў выдатна тэхніку. Яму далі чын сержанта. Зараз яго разлік лепшы ў падраздзяленні.

Заслужыў пахвалу ў гэтым вучэнні і малодшы сержант, камандзір аддзялення Брага. Яго аддзяленне забяспечыла бесперабойнасць сувязі.

У ракетных часцях ідзе зараз слаборніцтва салдат і афіцэраў за авалоданне некалькімі военнымі спецыяльнасцямі.

— Гэта вельмі важная справа, — гаворыў нам палкоўнік. — Калі кожны ракетчык будзе валодаць двума, трыма спецыяльнасцямі — значыць, яшчэ вышэй будзе боегатоўнасць нашых часцей і падраздзяленняў. У баі гэта дазволіць замяніць выбыўшага з бою камандзіра, таварыша, а значыць, павысіць супраціўляемасць нашых падраздзяленняў ворагу.

На вучэнні, якое мы назіралі, малодшы сержант Хальзюноў, спецыяліст другога класа, паспяхова кіраваў энергетычнай устаноўкай,

якая магла б асвятляць вялікі горад. Паспяхова выканаў абавязкі афіцэра сержант Н. Мяркелаў, аператар першага класа.

І такіх выдатнікаў баявой падрыхтоўкі нямала ў часці. ...Дзень прайшоў у напружанай вучобе на баявых пазіцыях, на ветры і холадзе. У казармы салдаты вярнуліся разумяненыя марозам, гарачыя ад работы, стомленыя.

А вечарам пасля кароткага адпачынку ў падраздзяленні зноў усё прышло ў рух. Тут і там можна было бачыць салдат, якія групамі і па аднаму вывучалі тэхніку. Адны з іх разбіралі нейкія прыборы, другія штудзіравалі настаўленні і інструкцыі.

— Такое ў нас кожны дзень. Аж да самага адбою, — растлумачыў нам адзін з афіцэраў. — Людзі вельмі цікавацца тэхнікай, а таму і імкнуцца павышаць свае веды самастойна.

У сержантаў адбыўся семінар. Вывучаліся рашэнні XXII з'езда КПСС.

У ленынскім пакоі камсамольцы рыхтавалі стэнд з матэрыяламі да выбараў у Вярхоўны Савет СССР.

У госці да ракетчыкаў Антонава прыехаў камандзір падраздзялення афіцэр Курычаў, дэлегат XXII з'езда партыі. Ён расказаў аб рабоце з'езда, падзяліўся з афіцэрамі вопытам баявой падрыхтоўкі ў новым годзе.

У кабінце камандзіра група афіцэраў ажыўлена абмяркоўвала атрыманае па радыё паведамленне аб чарговай няўдачы амерыканскіх касманаўтаў. Аб тым, як запускаюць касманаўтаў і што трэба для поспеху залпуску, нашы ракетчыкі добра ведаюць. Таму іх здзівіла і вельмі пацешыла афіцэральная версія аб прычынах,

якія вымусілі амерыканцаў адкласці залпуск.

— Туманныя тлумачэнні, — заўважыў адзін з афіцэраў.

— Міжволі будзеш напускаць туман, калі зразумела, што пускавыя механізмы адказваюць.

— За нашу тэхніку мы спакойныя, — сказаў нам камандзір падраздзялення. — Яна ў нас безадказна дзейнічае ў любых умовах: і ў холад, і ў спеку. Ды і людзі нашы надвор'я не баяцца. Самі бачылі.

Ракетная часць, з жыццём і баявой падрыхтоўкай якой нам давалася пазнаёміцца, пачала сваё існаванне ў незабыўным 1918 годзе. Тады пучлаўскія рабочыя па закліку Леніна стварылі і ўзброілі артылерыйскі атрад для барацьбы з белымі. Ён і стаў роданачальнікам часці, на сцягу якой цяпер красуюцца гвардзейскія адзінкі — знакі доблесці і геройства, праўдзенага яе салдатамі і афіцэрамі ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Баявыя традыцыі жывуць і панажваюцца слаўнымі сягонняшнімі справамі ракетчыкаў, дастойных наследнікаў баявой славы сваіх бацькоў і дзядоў. Часць лічыцца лепшай сярод ракетных войск супрацьпаветранай абароны. Яна прыходзіць да слаўнага юбілею Узброеных Сіл Краіны Саветаў з чудаўнымі поспехамі ў баявой і палітычнай падрыхтоўцы.

Ракетчыкі — людзі патрыятычнага абавязку. Людзі вялікай культуры і самаадданай воінскай працы. Заўсёды на варце, заўсёды на баявым пасту. Яны трымаюць сваю грозную зброю ў пастаяннай баявой гатоўнасці, пільна ахоўваюць чыстае неба нашай Радзімы.

Вал. ГОЛЬЦАУ.

Н-ская ракетная часць.

«Известия», 11 лютага 1962 г.

ХАЙ НЕ ПАЎТОРАЦЦА ЖАХІ ВАЙНЫ

ГАННА Іванаўна Бердніковіч вярнулася з калгаснай фермы ў добрым настроі. На парозе яе сустрэла бегурботная пяцігадовая дачушка. Хуценька сцінуўшы фуфайку, Анюта падхапіла яе на рукі, па-мацярынску падалавала, прытуліла да твару. Муж штосьці за сталом тлумачыў старэйшай даччы-вучанцы. Нейкая асабліва прычота авалодала сэрцам Анюты. І раптам нахлынулі страшэнныя ўспаміны.

... Стаяў ясны марозны дзень 1943 года. Вёска Чырвонае возера прыціхла.

«Немцы!» — хтосьці спалохана паведаміў, бегучы па вуліцы. Імгненна страшная вестка абляцела вёску. Людзі ведалі, што не быць даbru, калі завіталі ў вёску гітлераўцы.

Хутка вёска была акружана. Уцякаць было позна. Падпаліўшы вёску і выстраіўшы ў калону людзей, карнікі павялі іх у суседнюю вёску. Брэх сабак, кудхатанне курэй, гул машын, крыклівае нямецкае каманда — усё злілося ў моцны шум, ад чаго Анюце было вельмі страшна.

Вёска Заброддзе, куды карнікі сагналі людзей з дзвюх вёсак, была перапоўнена. Пяны афіцэр гаварыў перад натоўпам прамову, выхваляючыся «непераможнай нямецкай арміяй і нацыяй».

«Мы ў Расію прыйшлі назаўсёды. Фюрэр моцна карае непаслухмяных і тых, хто асмелваецца выступаць супраць нас!» — крычаў гітлеравец на ламаанай рускай мове.

Ахрыпшы, ён загадаў: «Партызанскія і салдацкія сем'і — улева, а хто будзе выконваць загады фюрэра і пойдзе ў паліцыю — управа».

Прыціхлы натоўп не зварах-

нуўся з месца. Плакалі ад холаду дзеці. Даўшы знак карнікам, афіцэр хвіліну глядзеў у здзіўлены на народ. Раптам ён у шалёнай злосці стаў страляць у людзей з пісталета.

Людзей пачалі заганаць ў гумны і хаты. Хто імкнуўся ўцякаць, таго расстрэльвалі з аўтаматаў. Анюта бачыла, як высокі нязграбны гітлеравец убачыўшы на руках жанчыны хлапчука з плоткай, на якой чырванела зорачка, адабраў дзіця і задушыў яго нагамі.

Чатырнаццацігадовую Анюту таксама загналі ў хату. Карнікі загадалі ўсім (а былі там старыя, жанчыны і дзеці) класіцца на падлогу. Анюта паслухмяна лягла каля маці, побач дзве сястрычкі і брацік. Маці цалавала дзіцяці, галасіла. Мацярынская рука абхапіла Анюту. Аўтаматная чарга... Стогны... Зноў чарга... За ёю другая, трэцяя. Стала ціха... Анюта адчула, як аслабелі рукі маці.

— Мама! Мама! — абліваўчыся слязьмі, клікала дзяўчынка.

Але маці ўжо не адклікалася. Анюта паварушыла сястрычак і браціка — таксама маўчаць, быццам спяць. Толькі кроў сочыцца з ран.

— Няўжо я жывая? — мільганула ў галаве дзяўчынка. Аблітая бензінам, хата гарэла хутка. Едкі дым лез у горла. Анюце зрабілася вельмі душна і страшна адной з мёртвымі. Пераступіўшы трупы, яна вылезла праз пабітае акно з хаты. Вёска ўся была ў агні. Чорны дым навіс над зямлёю. Навокал стралялі і дзікі лямант людзей. Дзяўчынка кідалася, не ведаючы, куды бегчы. Хутка яна паўзком дабралася да кустоў. А там лес. Змораная і галодная, яна адразу задрамала пад ялінай. Дзяўчынку заўважылі партызаны, якія тут праходзілі.

— Жывая? — запытаўся ціха партызан Конан Чарняк.

— Жывая, — адказаў другі. Гэта было 24 лютага 1943 года. Каля тысячы чалавек, пераважна старых і дзяцей, спалілі тады гітлераўцы толькі ў вёсцы Заброддзе.

... Даўно адгрымелі буры вайны, даўно залечаны рані. Выраслі ў вёсцы новыя вуліцы, прасторныя дамы. Вёска Заброддзе стала яшчэ прыгажэйшай.

Вось ужо трэці год Ганна Іванаўна працуе даяркай на калгаснай ферме.

— Вялікае шчасце жыць і працаваць пад мільным небам для шчасця любімай Радзімы, — гаворыць Ганна Іванаўна. — І няхай ніколі больш не паўтарацца жудасныя дні мінулага дні вайны.

Ф. СКРЫГАН.
Старобінскі раён,
Мінская вобласць.

Гвардзейскі камандзір

«Яшчэ раз пішу табе, мама, што лічу за гонар змагацца ў пераможных радах Вялікай Чырвонай Арміі супраць жандара чалавецтва. Я перакананы, што тут ён зламае сабе хрыбет, бо — я пісаў ужо табе — тут у кожнай жанчыне, кожным мужчыне жыве бальшавік.

Гэта народ чудаўны... Такі народ нельга перамагчы...»

Так пісаў сваёй маці — Дарэс Ібаруры — адважны баец Рубен Руіс Ібаруры ў цяжкія для нашай Радзімы дні фашысцкага нашэсця. І ён цаной свайго жыцця дапамог наблізіць дзень гэтай гістарычнай перамогі над лютым ворагам.

Рубен нарадзіўся 9 студзеня 1920 года. Яшчэ з дзіцячых год ён уключыўся ў актыўную рэвалюцыйную дзейнасць. Калі хлопчыку споўнілася 13 год, ён пераехаў разам з маці ў Мадрыд. У цяжкія для кампартыйны часы Рубен распаўсюджваў на вуліцах горада і ў рабочых кварталах партыйную газету.

У 1935 годзе ён разам з сястрой Амайяй па рашэнню таварышаў з кампартыі прыехаў у Савецкі Саюз. Рубен паступіў у ваеннае вучылішча ў Волгаградзе (Сталінградзе). Настойліва авалодваў ваеннай справай у тыя дні, калі Іспанія ахапіў пажар вайны. Не закончыўшы вучылішча, ён паехаў на радзіму, уступіў у народную армію і выдатна выконваў абавязкі разведчыка, за што яму было прысвоена званне сержанта і ўзнагарода.

У цяжкія дні адступлення народнай арміі з Іспаніі на поўдзень Францыі Рубен і яго таварышы па зброі былі інтэрніраваны французскімі ўладамі. Пасля іх пасадылі ў канцлагер, адкуль Рубен у 1939 годзе ўдалося ўцячы.

Дзевятнаццацігадовы змагар, антыфашыст Рубен Ібаруры ўсведамляў, што барацьба яшчэ не закончана, і рыхтаваўся да новых баёў. У 1940 годзе ён пайшоў служыць у Савецкую Армію. Калі на нашу граніцу напалі фашысцкія захопнікі, юнак пайшоў на фронт.

На шырокім участку абароны

даўжынёй больш 50 кіламетраў па фронту ў баях на рацэ Бярэзіна каля Барысава разгарэліся жорсткія баі. Першая мотастралковая маскоўская дывізія пад камандаваннем палкоўніка Крэйзера ў германскіх баях стрымлівала наіск пераўзыходзячых ў некалькі разоў сіл ворага — берлінскага танкавага корпуса, які ўваходзіў у склад гудэрыянаўскай танкавай групы нямецкіх войск.

У баі на рацэ Бярэзіна Рубен Ібаруры са жменькай кулямётчыкаў на працягу шасці гадзін стрымліваў атакуючага ворага і нанёс яму вялікія страты. Тут, пры абароне Барысава ад фашысцкіх орд, Рубен атрымаў цяжкае раненне. Сцякаючы крывёю, адважны камандзір і воін не пакідаў поля бою.

За гераізм, праўдзены ў баі каля Барысава, ён быў узнагароджаны ордэнам Баявога Чырвонага Сцяга.

У шпіталі Рубен Ібаруры знаходзіўся нядоўга. Яго цягнула хутэй на фронт, дзе вырашаўся лёс Савецкай краіны. Пасля лячэння Рубен Ібаруры зноў адпраўляецца на фронт. На гэты раз — пад Волгаград.

23 жніўня 1942 года вялікія сілы пяхоты і танкаў ворага, фарсіраваўшы Дон, рушылі на поўдзень, каб адгэтуль уварвацца ў Волгаград. На іх шляху жалезнай сцяной паўсталі савецкія воіны перадавога атрада 35-й гвардзейскай стралковай дывізіі, які складаўся з кулямётнай роты гвардыі капітана Рубена Ібаруры і стралковага батальёна. Пяць упартых атак адбілі савецкія гвардзейцы. У першым баі загінуў камандзір батальёна. У гэты цяжкі момант Рубен Ібаруры ўзначаліў батальён і з кароткім заклікам: «Фашысты не пройдуць!» — павёў гвардзейцаў у рукапашную схватку з фашыстамі.

У баі гвардыі капітан Рубен Ібаруры быў сміртэльна ранены. Ён загінуў смерцю адважных, да канца выканаўшы свой святы абавязак. Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР гвардыі капітану Ібаруры Рубену Руісу за ўзорнае выкананне баявых заданняў ка-

мандавання ў гады Вялікай Айчыннай вайны і праўдзёную пры гэтым адвагу і геройства пасмяротна прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

...Мы праходзім па месцах былых баёў Першай гвардзейскай мотастралковай маскоўскай дывізіі. Ціха і мірна нясе свае воды Бярэзіна ў далёкі Днепр.

А вось і горад Барысаў. Доўгімі радамі размясціліся па берагах ракі буйнейшыя прадпрыемствы горада: фабрыка плянна, фанера-запалкавы камбінат, дрэвапрацоўчы камбінат «Камінтэрн», папяровая фабрыка «Прафінтэрн». У гэтых месцах ілячо ў плячо з савецкімі воінамі змагаўся Герой Савецкага Саюза гвардыі капітан Рубен Ібаруры.

З таго часу прайшло больш 20 год. Сцёрліся з зямлі сляды вайны, зараслі акопы. Але ніколі не сатруцца з памяці савецкіх людзей слаўныя подзвігі

Рубен Руіс Ібаруры.

герою. Імя Рубена Ібаруры вечно будзе жыць у нашых сэрцах.
К. ГЛУШАНІН,
Р. ПАРЭЦКАЯ.

ВЫНІКІ РУПЛІВАЙ ПРАЦЫ

У гады Вялікай Айчыннай вайны гітлераўскія захопнікі нанеслі вялікія страты нашаму Кармянскаму раёну. Тут лютавала банда нямецкіх карнікаў, якую ўзначальваў зраднік Радзімы Буглай Аляксандр. Па яго загаду былі спалены дашчэнту вёскі Лебядзеўка, Кляпін і іншыя. Сотні невінаватых людзей гінулі ад рук бандытаў.

З першых дзён кармянскіх дружна ўзяліся за аднаўленне разбуранай гаспадаркі. Іх самаадданая праца дала чудаўныя вынікі. Толькі за апошнія колькі год у Карме пабудаваны камбінат бытавога абслугоўвання, раймаг, рэстаран, бальнічны гарадок, школа-інтэрнат, раённы Дом культуры, некалькі шматкватэрных жылых дамоў, уступіў у строй вадаправод, пракладзены брукаваныя і асфальтаваныя вуліцы. Кожны год дзесяткі сем'яў спраўляюць наваселле ў новых добраўпарадкаваных дамах з усімі выгодамі. Нядаўна атрымалі новыя кватэры сем'і кінамеханіка Міхаіла Кажамякіна, муляра УНР-8 Паўла Судакіна, рабочага райкамунгаса Пятра Панькова і іншыя.

Расце з кожным годам прамысловасць раёна. Цяпер тут працуе буйная ткацкая фабрыка імя Клары Цэткін, харчпрамакамбінат, цагельны завод, спіртзавод, аддзяленне «Белсельгастэхніка», ільнозавод. Прадукцыя, якую выпускаюць гэтыя прадпрыемствы, далёка вядома за межамі раёна.

Кармянскі — руплівы гаспадар. Звыш 200 чалавек змагаюцца за права называцца ударнікамі камуністычнай працы. Многім гэтак ганаровае званне прысвоена. Сярод іх — брыгада Паліны

Аксельрод, Надзэжды Навіцкай з фабрыкі імя Клары Цэткін, Тамары Чарнаброўцавай з ільнозавода.

Вечарам пасля працоўнага дня людзі ідуць у Дом культуры. Там рэгулярна дэманструюцца кінафільмы, выступаюць з канцэртамі самадзейныя артысты, працую ўніверсітэт здароўя і культуры. Звыш тысячы чалавек з'яўляюцца чытачамі раённай бібліятэкі. Дзесяткі новых кніг за апошні час прачыталі механізатар аддзялення «Белсельгастэхніка» Канстанцін Хатыленка, рабочыя саўгаса «Кармянскі» Пётр Жураў, Уладзімір Хомчанка і іншыя. А выбіраць ёсць з чаго. Зараз на паліцах бібліятэкі налічваецца звыш 21 тысячы экзэмпляраў розных кніг.

Дзеці жыхароў райцэнтра вучацца ў школах, тэхнікумах, у вышэйшых навучальных установах. Толькі ў гарадскім пасёлку працую дзве сярэднія школы, школа-інтэрнат, дзве вясельныя школы рабочай моладзі. Без адрыву ад вытворчасці набываюць сярэднюю адукацыю звыш 250 рабочых. Сярод іх муляра «Міжгалгасбуда» Уладзімір Гапенка, рабочы ільнозавода Міхаіл Хадановіч, механізатар аддзялення «Белсельгастэхніка» Валерый Жолудзеў і многія іншыя.

Кінучай творчай працай напоўнены будні кармянцаў. Радасныя вынікі гэтай працы акрыляюць людзей на новыя подзвігі.

Гомельская вобласць,
г. п. Карма.

М. ЖУРА.

Няма лепш, як дома

У 1929 годзе гэта было. Прыехаў у нашы мястэчкі, у Шаркоўшчынскі раён, нейкі купец з Францыі, сабраў усю галыдзбу і пачаў угаворваць. Залатыя горы абяцаў ён нам. Падзеце, казаў, у нашу бага- тую Францыю, папрацуеце ме- сяц-другі, заробіце многа гро- шаў, тады ніякае ліха да вас не падступіцца.

— А паноў у вас многа? — пытаў дзядзькі.

— У Францыі і вы будзеце панамі, — адказаў купец. — У нас гэта не забаронена...

Паверылі мы тады гэтаму махляру. Праўда, аб маёнтках не марылі, а вась зарабіць сабе на кавалак хлеба хацелася.

Адным словам, голым ды го- лодным не было чаго траціць. Паехалі. Праз некалькі дзён апынуліся ўжо ў вёсцы Шарні, што непадалёку ад Парыжа. Там нас сустрэў нейкі пан Курцнер. Пагутарыў крыху і дазволіў га- дзіны дзве адпачыць.

— Дзе ж пытаем, паночку, нам адпачываць?

— А вась у гэтым катэджы- ку, — паказаў Курцнер на пу- ты хлёў.

Зайшлі мы туды і адразу аслупнялі: з прызначанага нам «катэджа» толькі што вывелі жыбелу, пад нагамі валіўся шпён, і нідзе не было ні ложка, ні крэсла, ні стала. Вось тут і адпачывай! Парабілі нары з дошак, трохі адпачылі, потым падмацаваліся сухарамі са сва- іх мяшчэчкаў і пайшлі на рабо- ту — акучваць пану цукровыя буракі.

Пайшлі дні за днямі. Праз які месяц нас «запрасілі» гро- шы атрымліваць. Налічыў нам пан, заплаціў.

— Чаму ж так мала? — пы- таемся.

— Прыдзе восень, прадам буракі — дабаўлю.

Дачакаліся восені. Пан ча- мусьці маўчаў. Запыталі, калі разлічыцца з нам, агрызнуўся: — Буракі сёлета не ў цане. Скажыце дзякуй і за тое, што атрымалі...

Прамучыўся я ў Курцнера цэлы год, а потым перайшоў на працу да яго швагра пана Про- фіда. Думаў, лепш будзе. Але і ў Профіда не было сэрца да парабкаў — усё забіраў сабе, а нас больш фігамі карміў.

12 год блукаў я па фальвар- ках французскіх паноў. Пабыў і ў пана Дэвіга, і ў Буфлера, і яшчэ ў нейкіх яснавальмож- ных драпежнікаў, і ўсюды адно і тое ж: ашуканства, той жа мі- зэрны заробтак.

Пачалася вайна. Мяне ўзялі ў войска. Памуштравалі крыху, навучылі страляць і накіравалі на фронт. Але гітлераўцы акру- жылі нас і забралі ў палон.

Чатыры гады пакутваў у Гер- маніі. Фашысты трымалі палон- ных на галодным пайку, ганялі на цяжкія работы, білі, душылі ў газавых камерах. Ніхто ўжо не верыў, што выжыве, і не разлічваў на ратунак. І раптам радасная вестка: «Рускія ідуць!».

Я не памятаю, што гаварыў, калі сустрэўся з нашымі бай- цамі, з землякамі сваімі. Памя- таю толькі, як адзін савецкі афіцэр сказаў:

— Пераапанем цябе, братка, адпачнеш, набярэшся сіл і на- едзеш дадому.

І праўда, адзеля, накарымі. Я адпачыў, а праз дзень-другі прыйшоў да камандзіра і кажу:

— Дайце які-небудзь заня- так.

І мяне залічылі салдатам. Служыў у Савецкай Арміі да восені 1945 года. Потым дэма- білізаваўся і прыехаў на радзі- му ў Шаркоўшчынскі раён. Вёска, у якой я цяпер жыў, уваходзіць у калгас «Зара», Ажаніўся, пабудоваў сабе дом, пасадзіў сад, маю дзве дачкі. Стрэйшая Марыя ходзіць ужо ў дзевяты клас, а малодшай Валі пайшоў шосты год.

Адразу пасля вайны стаў працаваць у калгасе, цяпер кі- рую звяном па вырошчванню ільну. Работа гэта не лёгкая, але цікавая. Сёлета звяно са- брала па 5 цэнтнераў ільнова- лакна і столькі ж насення з гек- тара. Высокія ўраджкі ільну, іншых тэхнічных і збожжавых культур — самая надзейная апора дабрабыту.

Наш калгас мае многа тэхні- кі. Адных трактараў налічваец- ца аж 15. Надыйдзе ўборка ўраджаю — аб сярпах, як ка- лёсь, ніхто і не ўспамінае. Вый- дзец у поле камбайны, убаруць, абмалоцяць. Толькі паспявай ссыпаць зерне ў засеці.

Цяпер у нас прынята новая Праграма партыі. Чытаеш яе і захапляешся. Падумаць толькі: праз дваццаць год мы будзем жыць у камуністычным грамад- стве. І як тут не радавацца, як не аддаць сваіх сіл на пабудову светлага і шчаслівага жыцця!

Іван ІВАШКЕВІЧ,
калгаснік калгаса «Зара»
Шаркоўшчынскага раёна
Віцебскай вобласці.

Лішчы

ЗЕМЛЯКІ...

Выказваю сваё захапленне Праграмай, прынятай XXII з'ездам КПСС, і жадаю ад усяго сэрца савецкаму народу ажыццявіць гэту Праграму і паказаць прыклад усяму све- ту, чаго можна дасягнуць у сапраўды свабоднай краіне.

Вініючы савецкіх людзей, я абвешчаю:

— Няхай жыве мір на зям- ным шары!

Новая Праграма КПСС ака- жа неаданімую дапамогу пра- летарыяту ўсіх краін і ўсім народам, якія вядуць барацьбу за сваю свабоду і незалеж- насць.

К. ВІТКОЎСКІ,
Францыя.

Дзякую ад сябе і ад нашых скандынаўскіх суайчыннікаў- беларусаў за беларускую гра- мадскую і мастацкую літара- туру, а таксама за календары на 1962 год. Атрыманьня ад вас выданні мы разаслалі для ўжытку ў Скандынаўскія краі- ны і на кантынент. Нас тут на- вядваюць шматлікія экскурсіі з розных краін свету, у якіх ўваходзяць нярэдка і нашы суродзічкі, таму вельмі добра мець беларускія кнігі пад ру- кой. Дзякую за нажаданні і наогула за ўвагу, якую вы пры- свячаеце нам на чужыне.

Н. СТАВАРЖЫНСКАЯ,
Швецыя.

Разваліўся трутнеў дом

Радаслаў склікае раду,
Вецер спераду і ззаду
Расхістаў яго гасподу.
Дзе ж знайсці прытулак
зброду?
Да каго ўбіцца ў ласку?
З Радуся гарвалі маску.
Воўк ён стрэлены, кулівы,
А прыкінуўся мыслівым,
Не, прабачце, дыпламатам.
Ад прамой трабляса хата
Прэзідэнт крывавай рады
Сам сябе хваліў за здраду.
— Мне, — казаў, — абы карыта.
Каб наш фах даваў прыбытак,
Я ад Эльбы да Юкона
Лез і горбіўся ў наклонах.
А цяпер... Куды ж вы, мэры?
Стойце! Трэба дом падперці.

У абрамчыкавай радзе
Вас на покот не пасадзяць.
Там і зэдлікаў нямашка.
Усе стаяць, плююць у ражку
І выслухоўваюць папрокі.
А ў мяне тут будуць соккі
Змагары гулі з дакорам.
Ты, відаць, Радуська, хворы.
Праз цябе і нам задуха.
Ашукаў ты нас, псяюха!
Сам астаўся без партфеля
І міністры макам селі.
Пакажыся эскулапам...
— Свінтухі! — Радусь
нахрапам
Зойме пост свой у гасподзе.
Ды яна стаяць на лёдзе...
А. БУДЗЕНКА
Тэма для карыкатуры і
падтэкстоўкі нашага зем-
ляка Сяўкоўкі з Лондана.

Мал. М. Жытніцкага.

У ГАСЦІННЫХ ЛУЧНІКОУЦАУ

Нядаўна беларускія хлебаро- бы з калгаса «Ленінскі шлях», што на Случчыне, прымалі ў сябе пасланцоў далёкай Сую- мі.

Калгаснікі сустрэкалі іх па- брацку, з адкрытай душой.

Багатая зямля Беларусі! У гэтым госці пераканаліся, як толькі пачалі знаёміцца з гас- падаркай калгаса, з жыццём калгаснікаў.

Хутка між гасцямі і гаспада- рамі ўстанавілася поўнае ўзае- маразумненне.

Старшыня праўлення арцелі Васіль Сцяпанавіч Макуцня расказаў фінам аб свам кал- гасе, аб тым, што належыць людзям калгаса.

Гасцей цікавіць літаральна ўсё. Яны пытаюцца, які раз- меркоўваюцца даходы, ці мно- га зарабляюць калгаснікі.

— Кожны атрымлівае па

працы, — адказвае аграном калгаса Савановіч.

— Скажыце дэлегатам, — звяртаецца Макуцня да пера- кладчыцы, — што гэта наш аграном.

— Такі малады? — здзіўля- юцца госці.

Сын патомнага хлебараба, Віктар Савановіч у 23 гады скончыў сельскагаспадарчую акадэмію і вярнуўся ў родны калгас.

І не адзін Савановіч мае вы- шэйшую адукацыю.

Амаль у кожным двары ёсць калі не аграном, дык настаў- нік, інжынер або навуковы ра- ботнік.

Напрыклад, Міхаіл Кузьміч Шыловіч — дацэнт, Мікалай Ігнатавіч Касцюковіч — наву- ковы работнік Акадэміі навук БССР, Басалыгі Іван Сцяпана- віч і Аляксей Сцяпанавіч — урачы. Каця Дзярэча — інжы-

нер, Мікалай Бабынскі — урач.
— Нават па два-тры чалавекі з дому, — заўважае бухгалтар калгаса Валетка. — Напры- клад, у Ігната Афанасевіча Кухты адразу чацвёра: сын Аляксандр, дзве дачкі Югенія і Марыя і нявестка Анастасія — настаўнікі.

Потым зноў загаварылі аб калгасных справах.

— Напрыклад, у гэтым го- дзе сярэдні ўраджай бульбы — 190 цэнтнераў, зерняных — па 120 пудоў і кукурузы — па 500 цэнтнераў з гектара, — гаворыць аграном. — Раскажу падрабязна і аб аплале. У сярэднім кошт аднаго працадня ў нас складае каля 2 рублёў. Высокія заробкі ў даярак. Кожная з іх атрымлівае не менш 100 рублёў у ме- сяц. Палыводы таксама добра зарабляюць.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

ЛЮБІМЫ НАРОДАМ

ДА 75-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ
В. І. ЧАПАЕВА

Імя легендарнага героя грамадзянскай вайны Ва- сіля Іванавіча Чапаева блізкае і дарагое сабе- кім людзям. Яны святы шануюць памяць аб гэ- тым таленавітым каман- дзіру нашай арміі, са- маадданым барацьбіту за народную справу. Яго імем названы рад гарадоў на Волзе і Урале, вуліцы і плошчы, заводы і фабры- кі, калгасы і саўгасы.

Незадоўга да нападу наёмнай контррэвалюцыйнай арміі на Кубу мне давялося пабываць на ма- ленькім кубінскім астраў- ку Пінос, што згубіўся ў зеленаватых хвалях Ка- рыбскага мора.

Па прамоі, як страля, бетоннай дарозе, якая пе- расекла трапічныя бало- ты — мангровы, мы вы- ехалі да ўзбярэжжа. Амаль ля самай вады стаяў невялікі, крыты пальмавымі лісцямі до- мік — вартавы пост. Уз- доўж берага цягнуліся аковы. Некалькі байцоў міліцый ў сініх расхіну- тых на грудзях кашулях і ў зялёных берэтах вый- шлі насустрач машыне.

— Знаёмцеся, — сказаў капітан Рохас. — Нашы

чапаеўцы. Вызначыліся ў баях у Эскамбраі.

Потым, хаваючыся ад спякоты, мы доўга сядзе- лі пад паветкай, пілі ко- фе, размаўлялі.

Чапаеўцы... Як сюды, на далёкую Кубу, за тры- наццаць тысяч кіламетраў ад уральскіх стэпаў, дзе ў гады грамадзянскай вайны змагалася 25-я ды- візія пад камандаваннем Чапаева, прыйшло гэта слова? Тут не было асаб- лівай загадкі. Камандзір падраздзялення народнай міліцыі, якая заняла аба- рону на паўднёвым уз- бярэжжы вострава Пінос, калісьці ваяваў у Іспаніі ў радах праслаўленага батальёна імя Чапаева. Ён жа і расказаў сваім байцам аб легендарным палкаводцу. І яны такса- ма вырашылі называцца чапаеўцамі.

Ёсць штосьці глыбока сімвалічнае ў тым, што імя Чапаева, якое гры- мела на палях бітваў гра- мадзянскай вайны ў Расіі, наводзіла страх на фа- шыстаў пад сенамі Мад-

рыда, жыве ў сэрцах бай- цоў гераічнай Кубы.

Чапаеў нарадзіўся 8 лютага 1887 года ў ма- ленькай вёсачцы недалё- ка ад Казані. Яго дзед быў прыгонны селянін, бацька — цяляр, і само- му Васілю з дзяцінства прыйшлося зазнаць няста- чы, голад, галечу. Калі пачалася першая сусвет- ная вайна, Васіля Чапаева забралі ў салдаты.

Ён быў беззапаветна храбры. Чатыры «Геор- гіі» — вышэйшая ў цар- скай арміі ўзнагарода для салдата — упрыгож- валі яго грудзі, калі ў 1917 годзе ў Расіі выбух- нула рэвалюцыя. Чапаеў у гэты час пасля ранення ляжаў у шпіталі. Выпі- саўшыся са шпітала, ён паехаў на радзіму і усту- піў у рады партыі баль- шавікоў.

У Маскве, у архівах Ваеннай акадэміі імя М. В. Фрунзе, захоўваецца анкета, запоўненая В. І. Чапаевым. На пытанне: «Ці належыць вы да ліку

актыўных членаў партыі? У чым выявілася ваша актыўнасць?» — Чапаеў адказаў: «Належу. Сфар- міраваў сем палкоў Чыр- вонай Арміі».

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалю- цыя раскрыла залатыя россыпы народных тален- таў. Храбры салдат стаў выдатным палкаводцам. Ён па-ранейшаму сам выдатна валодаў любой зброяй — шашкай, вінтоў- кай, кулямётам. Часта асабістым прыкладам ва- дзіў байцоў у атаку на ворага — чорная бурка, як крылы, білася за яго плячыма. Але начамі, се- дзячы над картамі, ён умеў знайсці нечакане і сме- лае вырашэнне баявой задачы. Адуцэнасць шаб- лону, гнуткасць, навізна маневру, сакрушальны ўдар па флангу, рашу- часць у праследванні — вось характэрныя для Васіля Іванавіча Чапаева рысы кіраўніцтва войска- мі.

У адным з данясенняў

белагвардзейскай развед- зводкі ўказваецца:

«Асабліва вядомы ся- род чырвоных Чапаеў (ніжні чын), па агульнаму прызнанню чалавек з та- лентам арганізатара і стратэга...»

Так, ён быў і арганіза- рам, і стратэгам, і любім- цам сваіх байцоў, добра разумеў іх патрэбы, умеў знайсці жывое яркае сло- ва, якое вяло людзей на подзвіг. Ён быў сапраўд- ным рэвалюцыйным, на- родным важаком, які ча- сам памыляўся, тады партыя Леніна яго папраў- ляла, часам адчуваў неда- хоп ведаў, тады партыя яго вучыла, але заўсёды блязмежна адданым спра- ве рэвалюцыі.

У загадзе Рэўваенса- ве та рэспублікі ад 14 чэрве- ня 1919 года пра Чапаева гаварылася: «Заўсёды знаходзіўся на чале сваіх часцей, ён храбра і самааддана змагаўся ў пе- радавых лацугах, не раз быў ранены і кантужаны, але заўсёды заставаўся ў страі... Настойлівым і

лімі маневрамі ён спыніў наступленне праціўніка і на працягу паўтара меся- цаў авалоўваў гарадамі Вугуруслан, Белябей і Уфа, чым і выратаваў Ся- рэдняе Паволжа і вярнуў Савецкай краіне важны хлебны раён. У баях пад Уфой пры фарсіраванні ракі Белая асабіста кіра- ваў аперацыяй, быў ране- ны ў галаву, але, нягле- дзячы на гэта, не пакінуў строя і правёў аперацыю, якая закончылася ўзяц- цем горада Уфы».

Васіль Іванавіч Чапаеў загінуў 5 верасня 1919 года. Белаказацкія часці, зрабіўшы абходны маневр, ноччу напалі на чапаеўскі штаб у станцыі Лбішчан- ская. Сілы былі няроў- ныя. Ранены ў руку, Ча- паеў плыў праз раку Урал. Другая куля напат- кала яго на сярэдзіне бур- най ракі.

Народ доўга не хачеў верыць вестцы аб гібелі Чапаева. Памяць аб вы- датным самародку, вы- датным палкаводцу В. І. Чапаеве жыве ў сэрцах савецкіх людзей. Яго імя домага ўсім, хто марыць аб светлай будучыні ча- лавецтва і змагаецца за яе.

Цімур ГАЙДАР.

Міхась СКРЫПКА

Каменданту станцыйнага гарнізона маёру Обендорфу ў штабе камандавання казалі: «Знішчы партызан у сваім раёне — жалезны крыж, а не справішся — на фронт».

Дакуль жа так будзе? Толькі за адзін месяц тры эшалоны пайшлі пад адхон. І вось учора партызаны падарвалі мост на лініі Жлобін — Масква. Ужо другі дзень на станцыі стаяць пяць эшалонаў з танкамі, боепрыпасамі і войскамі.

Маёр даўно ўжо думаў, што лепш пайсці на фронт, чым быць у гэтым пекле камандантам. Што гэта за народ? Ні агонь, ні вісельні не могуць паставіць яго на калені.

Ён, камандант, тут верыць толькі аднаму перакладчыку настаўніку Герману Лявонавічу Гоману. Па-першае, у яго жылах, відаць, цяжэ нямецкая кроў, мяркуючы па імені; па-другое, выкладаў ён нямецкую мову, якую ведае не горш за любога немца.

Але як жа справіцца з партызанамі?

Палкоўнік Зэбенфельд, камандзір часці, што стаяла на станцыі, чакаючы адпраўкі на фронт, рашыў дапамагчы каманданту. Дамовіліся выступіць агульнымі сіламі на святанні і акружыць увесь лес. А гадзін у 10 вечара камандант наладзіў у сваёй штаб-кватэры, якая размясцілася ў вялікім доме перакладчыка Гомана, гулянку з багатым пачастункам для ўсіх афіцэраў гарнізона і часці СС.

А ў гэты час Герман Лявонавіч у сваёй каморцы падліваў яшчэ і яшчэ кладашчыку яфрэйтару Казімежу.

Што, пане Гоман, усё, віна ні кроплі? — гаварыў яфрэйтар, калі перакладчык выліваў апошняе з бутэлькі.

Яшчэ бутэлька ёсць, — адказваў перакладчык, — але я чуў, што палкоўнік папярэджаў усё багата не піць.

Дык то афіцэры, а то мы з табой. Налівай, Налівай. Можна...

Што можна? — перапытаў перакладчык.

Можна заўтра ўжо і не вып'еш...

А што?

Эх ты, перакладчык, — казаў яфрэйтар, — а нічога не ведаеш. Усёй сілай пойдзем на партызан. А іх многа... Налівай з другой пляшкі. Вышчэ ко адно!

Гоман адкаркаваў пляшкы і, наліваючы, нібы між іншым, сказаў:

Ну, пануль нашы збяруцца на партызан, дык тыя ў другі лес пяройдуць.

Поэна. Сёння на святанні выступаю.

Вось і прышоў той рашучы момант, аб якім так часта думаў настаўнік. Час дзейнічаць! Эх, шкада толькі Казімежа! Ён ім служыць не па душы, а па прымуся.

Ты ідзі, Казімеж, пагуляй, цябе, напэўна, даўно Стася чакае.

А калі паклічуць?

Я габэ дам знак. Тут жа недалёка.

Папярэдзіць партызан нельга. Ночы хады ўсім забаронены. Ды і кім ён перадаць? Хто яму паверыць? Яго ж усё лічаць здраднікам. Значыць, засталася адно: узрываць свой дом. Афіцэры загінучы, і аперацыя сарвецца. Шнур ад чатырох вялікіх мін, што закапаны пад падлогай, замураваны ў ляжанцы.

Ён гэта зрабіў месяц таму назад, калі увесь гарнізон вяртаўся на працоўны лесу, а суды меўся прыехаць вялікі эсаўскі генерал.

Гоман прыслухаўся: у вялікай зале чуліся п'яныя галасы афіцэраў, песні. І нехта іграў на губным гармоніку «Волгу-Волгу».

Ну, вась, панове, я вам апошні раз паслужу, — і ён

ліхаманкава стаў выбіваць цагліну, за якой быў шнур. Намацаўшы гэты шнур, Герман Лявонавіч падпаліў яго і кінуўся на двор.

Гоман толькі заўважыў, як у чыстым небе чырканула запалкай зорка і пагасла ды пачуў, як гаркнулі ў хаце: «Хайлы!».

У гэты ж момант здрыганулася зямля, і вогненныя клубы палыхнулі аж да неба. Нешта ўдарыла яго па галаве. І ён, згубіўшы прытомнасць, упаў.

Прышоў да памяці ён у цеснай прыбудовы да кладавой, за кратамі. Салдат чэх Тэадор яму падаў вады.

— Што са мной і дзе я? — запытаў Герман Лявонавіч.

— Ты арыштаваны. К вечару прыедзе галоўны следчы гестапа.

— А што адбылося? — запытаў Гоман.

— Нехта падклаў пад ваш дом міну. 18 афіцэраў, у тым ліку і палкоўнік, богу душу аддалі, 20 у шпіталі.

— Уся справа ў тым, што маёр Обендорф выжыў. Шанцуе сабаку, — і чэх глянуў на дзверы: ці не падслуховае хто. — Ён выклікаў следчага і, відаць, з ім будзе весці допыт. Ну, я пайшоў.

Герман добра ведаў обендорфаўскія метады допытаў. Ну

Мал. І. Грыдзіна.

што ж, ён гатовы на ўсё. Ён сваё зрабіў. Не адзін ён у вайне гэтай загіне. Яго смерць добра аплочаю. А галоўнае, партызаны выратаваны ад разгрому. І ўсе аднавіскаўцы і ўсе былыя яго вучні будуць ведаць, што ён загінучы не здраднікам.

І вась прышоў гэты ціжкі час.

Яго, нямецкага перакладчыка, вялі па шырокай вуліцы чатыры салдаты, Гоман кідаў свой погляд то ўправа, то ўлева і бачыў, як людзі, хто з-за вузла, хто праз вако, праводзілі яго спачувальнымі поглядамі.

У думках ён развітваўся з гаспадаром кожнай хаты.

Праз колькі хвілін яго ўпінучы ў прасторны пакой, колішняю настаўніцкую школы. За сталом, дзе да вайны адбываліся педсаветы, цяпер сядзела тры немцы. Аднаго ён ледзь пазнаў, таму што твар яго і рукі былі забінтаваны. Толькі адно вока між бінтоў глядзела на Гомана праным воўчым поглядам. Настаўнік здагадаўся, што гэта быў Обендорф. Справа ад яго сядзеў незнаёмы немец, відаць, следчы. З другога боку чэх Вацлаў, які заўсёды пры допытах быў пісарам.

— Прозвішча? — стрыманым голасам пачаў следчы.

— Гоман.

— Імя?

— Герман Лявонавіч.

— Нацыянальнасць?

— Беларус.

— Беларус? — праз зубы працэдзіў Обендорф.

— Вы прызнаеце, што ўзрыў дома — справа вашых рук? — запытаў следчы.

Гоман маўчаў.

— Назавіце нам вашых саўдзельнікаў. Мы можам вам да раваць жыццё, калі назавіце ўсіх, хто вамі кіраваў і дапамагаў.

— Пры любых умовах я буду павешаны. Таму адразу ўсё вам скажу. Дарэмны будучы траты часу. Каб і былі ў мяне саўдзельнікі, я ўсё роўна б іх не выдаў.

— Ты камуніст! — сарваўся следчы.

— Шкадую, што памру беспартыйным. Усё жыццё я быў з партый, але без білета, я толькі не плаціў членскіх узносаў. Але цяпер унёс гэты ўзнос і, здаецца, добры. Праз нейкі час заплачу да апошняга дыханні сваім жыццём. Вось і ўсё, што я вам хацеў сказаць.

— Гольцэ! — зароў Обендорф свайму катэ, які заўсёды з падручнымі стаяў за дзвярыма ў такі час.

У пакой уварваліся тры вярзільцы.

— Айн мамэнт! — падняў руку следчы. — Хто ж вам паверыць, што вы, беспартыйны чалавек з вышэйшай адукацыяй, зробіце гэта без загады камуністаў, партызанаў?

— А выходзіць жа так, — сказаў Герман Лявонавіч. — Вы думалі, што варта толькі перайсці нашу граніцу, як беспартыйны пачнуць рэзаць камуністаў, украінцы — рускіх, беларусы — літвінцаў, армяне — грузінаў. А выйшла якраз наадварот...

— Гольцэ! — разам зараўлі следчы і камандант.

Германа Лявонавіча схпілі і пацягнулі ў падвал школы, дзе раней захоўвалі яблыкі і агародніну, а цяпер была катавальня.

На святанні ў дубовым гаі заліваліся салаўі. Дзесьці на балоце крычаў дзярнач. З возера да лесу павольна плыў густы туман. Над самымі галоўнамі двух партызан-вартыных пранеслася чародка маладых качак.

— Эх, столькі сёлета дзічы распладзілася, — з жалем прагаварыў стары партызан.

— Чакай, вась прыкончым фашыскае звяр'е, тады і на качак папалюем.

Ціха! — схпіў за руку старэйшы таварыш. — Чуеш? Нехта пляхае па балоце, ды відаць не адзін.

— Паўна ж немцы. Хуценька на заставу.

А плэханне ўсё набліжалася. Вось чалавек пятаццаць неўзабам выйшлі з балота і спыніліся. А ў гэты час прыбеглі ўсё партызаны з заставы на чале з камандзірам узвода Хамянкам. Яны заляглі, расставілі два кулямёты і рашылі сустраць ворага. А немцы ўжо падышлі зусім блізка.

— Хальт! Хэндэ хох! крыкнуў Хамянок.

— Не страляйце, таварышы! Мы свае, мы палякі і чэхі, ідзем да вас.

— Кідай зброю! — скамандаваў Хамянок.

У адказ пачуўся лязгат вінтовак і аўтаматаў.

Партызаны падышлі да абязброеных салдат.

Наперад вышаў адзін чэх і далажыў, стараючыся гаварыць па-руску:

— Мы прыйшлі да вас, каб разам ваяваць супраць нашага агульнага ворага — фашызму.

— Хто ж у вас камандзір? Хто вас прывёў да нас?

Салдаты расступіліся. І партызаны ўбачылі на насілках нежывога чалавек. Гэта быў Герман Лявонавіч.

Сэрца маці

Прайшлі гады вайны суровай, аб мірных днях ідзе размова. Але, зірнуўшы на дарогу, адчула маці зноў трывожу. Парог у хаце невысокі, ды сынывы заціхлі крокі. Каторы год ужо з чужыны Дарма чакае маці сына. З руін узняўся горад новы, Цудоўны, нібы дзень вясновы. І толькі сэрца беднай маці Сумуе ўсцяж аб цяжкай страце. Каб жыў, вярнуўся б. Маці знае: На ім ляжыць зямля сырая...

У ГАСЦІННЫХ ЛУЧНІКОУЦАУ

(Пачатак на 3-й стар.) Многія госці ў бланкотах робяць запісы. Таварыш Савановіч у нас таксама і старшыня таварыскага суда, — дадаюць гаспадары да таго, што ўжо госці ведаюць аб аграноме. — І многіх вы асудзілі? — пытаюцца фіны. — За ўвесь год ні аднаго чалавека. — А кажуць, што ў вас няма беспрацоўных. Ён першы, — пад агульным смех прысутных заўважае госць Анжэра Вейсянен. — Гэта не смешна, — працягвае Анжэра. — Я доўгі час быў без работы. І ён раскажаў, што яму, таксама сыну селяніна, у сельскай гаспадарцы не было чаго рабіць. Падаўся ў горад. Там доўга бадзяўся без работы, пакуль не стаў шафёрам. Але гэта было не лёгка. — Так, з работай у нас цяжка, — працягвае размову кіраўнік дэлегацыі Валендар Тауно Іоханес, — асабліва ў вёсцы. Аўтобус з гасцямі спыняецца каля будаўнічай пляцоўкі школы. Побач — будынак старой, Шчыльным кольцам акружылі вучні гасцей. Яны падносяць ім кветкі, фіны дораць дзеціям памятнае значкі. — Гэту школу будзе калгас, — тлумачыць дырэктар школы Макар Фёдаравіч Савасценка. — Тут будзе вучыцца 800 дзяцей. Будынак вялікі, прыгожы. Гасцям ён падабаецца, шчоўкаюць фотаапараты. Потым госці агледзелі новы чатырохградны кароўнік, у якім размесціцца 250 кароў. Тут

Расце Ліда

Новыя карпусы абутковай фабрыкі, камбінат харчовых канцэнтратараў, хлебазавод, звыш 700 жылых дамоў, 36 новых вуліц. Усё гэта з'явілася ў Лідзе за чатыры гады, што прайшлі пасля выбараў у Вярхоўны Савет Саюза ССР. Вялікія змены адбыліся ў жыцці горада. Не менш чым у пяцістах кватэрах засвяціліся блакітныя экраны тэлевізараў, сотні дамоў газіфікаваны. У горадзе з'явіліся краязнаўчы музей, Палац культуры абутнікоў, новыя кінатэатры, заводскія клубы.

РАДЫЁ

ДЛЯ ЗАХОДНЯЯ ЕУРОПЫ Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па сярэднеэўрапейскаму часу: на сярэдняй хвалі 227 метраў (ці 1.322 кілагерцы) з 6 да 7 гадзін, з 16.00 да 17.00 і з 21.00 да 21.30; на кароткай хвалі 30,83 метра (ці 9730 кілагерцаў) з 6 да 7 гадзін. Па нідзелях: на хвалях 30,83 метра і 227 метраў з 6 да 9 гадзін і з 10 да 13 гадзін; на сярэдняй хвалі 227 метраў з 16.00 да 17.00 і з 21.00 да 21.30. НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ Па нідзелях — ад 8 гадзін да 8 гадзін 30 мінут па сярэднеэўрапейскаму часу на хвалі 30,83 метра (ці 9730 кілагерцаў) і на сярэдняй хвалі 227 метраў. ДЯЛЯ ШВА І КАНАДЫ Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па нью-йоркскому часу з 19.30 да 20.30 на хвалях: 31.04 метра (ці 9665 кілагерцаў), 31.23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41.15 метра (ці 7290 кілагерцаў). НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ Па суботах — ад 20 гадзін да 20 гадзін 30 мінут па нью-йоркскому часу на кароткіх хвалях: 31.04 метра (ці 9665 кілагерцаў), 31.23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41.15 метра (ці 7290 кілагерцаў). НАШ АДРАС Мінск, Ленінскі праспект, 77. Дом друку. Для пісьмаў: Мінск, паштовая скрынка № 14. РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ